

УДК 378.147:37.014.623:7.012

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ФАСИЛІТАЦІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ДИЗАЙНЕРСЬКОГО НАПРЯМУ

ШАУРА Аліна

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
shaura.ay@knutd.edu.ua

В роботі розглянуто метод фасилітації, його основні принципи та приклади використання при викладанні дисциплін з дизайну. Метод фасилітації можна успішно використовувати у викладанні дизайнерських дисциплін, оскільки він допомагає створити сприятливу атмосферу для ефективної роботи студентів та викладача.

***Ключові слова:** фасилітація, метод фасилітації, наставник, фасилітатор, дизайнерські дисципліни.*

ВСТУП

З початком повномасштабного воєнного вторгнення росії в Україну життя українців повністю змінилось, навряд чи стане колишнім і невизначеність завтрашнього дня негативно впливає на психологічний стан громадян. Серед найбільш психологічно незахищених соціальних груп являється студентська молодь, що опинилась у ситуації прагматичної невизначеності та безпорадності. Багато студентів були змушені покинути свої домівки та виїхати за кордон. Водночас, вони продовжили навчання, але в дистанційній формі. Тому таке навчання, на мою думку, потребує більше зусиль та самоорганізації.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Одним із ефективних методів навчання можна розглянути метод фасилітації при викладанні дисциплін дизайнерського напрямку. Мета роботи – розглянути ефективність методу фасилітації при викладанні дисциплін з дизайну.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Метод фасилітації (Facilitation) – це підхід до проведення групової роботи, що полягає у створенні умов, які сприяють покращенню ефективності спільної діяльності учасників групи.

Фасилітація зазвичай здійснюється тренером або фасилітатором, який відповідає за організацію процесу і взаємодії між учасниками групи. Головна мета методу фасилітації – допомогти групі досягти своїх цілей, вирішити проблеми, зробити важливі рішення та забезпечити ефективне спілкування.

Метод фасилітації ґрунтується на кількох основних принципах, які забезпечують ефективність його застосування. Розглянемо декілька з них. По-перше, це створення сприятливої атмосфери. Фасилітатор повинен забезпечити теплу, доброзичливу та відкриту атмосферу для учасників, де всі можуть вільно висловлювати свої думки та ідеї.

По-друге, створення фасилітатором довіри в учасників навчального процесу. Наставник повинен використовувати ефективні комунікаційні навички, щоб створити довіру та повагу між учасниками. Довіра дає змогу їм бути відкритими та чесними у своїх висловлюваннях.

Наступне – це вміння активно слухати. Фасилітатор повинен бути активним слухачем, щоб зрозуміти думки та потреби учасників. Він повинен вміти розпізнавати не тільки слова, а й тон, жести та інші невербальні сигнали. Також, чітко формулювати запитання. Фасилітатор повинен вміти ставити ефективні запитання, щоб допомогти учасникам розібратися у складних питаннях та досягти спільних рішень, при цьому розуміти динаміку групи, як вона працює та використовувати різні техніки, щоб забезпечити ефективну співпрацю та досягнення спільних цілей.

Останній, але дуже важливий принцип – це спільне прийняття рішень. Фасилітатор повинен забезпечувати участь усіх учасників в процесі прийняття рішень та досягнення консенсусу щодо спільних цілей.

У методі фасилітації використовуються різні техніки та інструменти, такі як брейнштормінг, SWOT-аналіз, круглий стіл, методика "рішення консенсусом" тощо. Завдяки застосуванню методу фасилітації можна забезпечити успішне виконання проєктів, покращити ефективність роботи групи, зменшити конфлікти та підвищити рівень задоволеності учасників групової роботи.

Метод фасилітації можна успішно використовувати у викладанні дизайнерських дисциплін, оскільки він допомагає створити сприятливу атмосферу для ефективної роботи студентів та викладача.

Ось декілька прикладів, як можна використати метод фасилітації у викладанні дизайнерських дисциплін:

1. Брейнштормінг. Викладач може застосувати метод брейнштормінгу для залучення студентів до створення нових ідей та концепцій. В рамках цього методу студенти можуть вільно висловлювати свої думки та ідеї щодо проєкту, що сприяє створенню нових інноваційних рішень.
2. Круглий стіл – метод, який можна використовувати для дискусії над конкретною темою. Наприклад, в рамках дизайну сайту, студенти можуть ділитися своїми думками та пропозиціями щодо використання різних матеріалів, колірних рішень, наповнення тощо. Викладач може стимулювати діалог між студентами та підвищувати рівень їх уваги до теми.
3. Робота в групах. Викладач може розділити студентів на групи та поставити перед ними завдання, яке вони повинні вирішити разом. Наприклад, створення концепції дизайну певного об'єкту або розробка

мультимедійного проекту. Цей метод сприятиме розвитку комунікативних та організаційних навичок студентів та зможе збільшити їхню мотивацію до спільної роботи.

4. Фасилітація проектних занять. У процесі проектних занять студенти зазвичай мають працювати над проектами у групах. Викладач може використовувати метод фасилітації, щоб стимулювати ефективну співпрацю між студентами, забезпечити відкрите та конструктивне спілкування та забезпечити досягнення спільних цілей групи.
5. Використання ігрових методів. Викладач може використовувати різні ігрові методики, такі як "Design Thinking" або "Gamemstorming", для стимулювання креативності та інноваційної думки у студентів. Викладач може також використовувати групові ігри, щоб забезпечити позитивну атмосферу та стимулювати співпрацю між студентами.
6. Проведення відкритих дискусій. Викладач може проводити відкриті дискусії, де студенти можуть обговорювати важливі питання в галузі дизайну та обмінюватися думками та ідеями. Фасилітатор може забезпечити відкрите та конструктивне спілкування, дотримуючись основних принципів методу фасилітації.

Важливі моменти

Викладач-фасилітатор нічому не вчить. Це означає, що людина, що задає питання, повинна перебувати в позиції «незнання», необхідного для того, щоб бути відкритою. Частина підготовки фасилітатора — розвинути в собі щирий інтерес до того, що може знати група і до яких висновків вона прийде.

Викладач-фасилітатор довіряє мудрості групи. Коли почуті всі думки, виходить більш цілісна картина, подібно каменю з безліччю граней. Мета бесіди — отримати «багатогранну мудрість». Якщо фасилітатор не вірить в успіх групи, вона це обов'язково помітить. Фасилітатор буде попередньо приймати будь-які відповіді і не буде намагатися роз'яснити абстрактні репліки, оскільки вони, на його погляд, все одно нічого не змінюють. Або ж він буде поспішати, намагаючись покінчити з обговоренням якомога швидше. Це порушує сам процес фасилітації, учасники отримують негативний досвід і не захочуть більше повертатися до цього методу.

Викладач-фасилітатор відповідальний за перебіг обговорення. Він повинен зробити більше, ніж просто скласти план і слідувати йому на автопілоті. Ключ до ефективного діалогу — це активний взаємний обмін репліками між питаннями і відповідями. Посеред бесіди ви можете виявити, що питання, які ви підготували заздалегідь, не зовсім підходять або ж їх недостатньо. Потрібно докласти чималих зусиль для того, щоб придумувати нові питання на ходу, продовжуючи спрямовувати групу і «копати глибше».

У ролі викладача фасилітатора, що викладає дисципліни дизайнерського напрямку, головна мета полягає в тому, щоб сприяти створенню сприятливого середовища для навчання та розвитку студентів.

Фасилітація викладання дизайнерських дисциплін вимагає від викладача певного набору навичок та компетенцій. Перш за все, викладач має знати та розуміти техніки та методики дизайну, а також бути вмілим у їх застосуванні.

Крім того, викладач-фасилітатор повинен мати досвід у проведенні групової роботи та співпраці, оскільки дизайнерські проекти часто вимагають колективної роботи. Він повинен бути готовим сприяти розвитку навичок та компетенцій студентів, стимулювати їх творчість та сприяти вільному вираженню ідей.

Основною роллю викладача-фасилітатора є підтримка студентів у їх процесі навчання та розвитку, створення умов для вільного вираження ідей, творчого мислення та співпраці в групах. Викладач-фасилітатор також повинен виявляти та аналізувати проблеми, що виникають у процесі навчання та допомагати студентам у їх подоланні.

Тому викладач-фасилітатор має важливу роль у створенні сприятливого навчального середовища, в якому студенти можуть розвивати свої технічні та творчі навички, працювати у групах та розвивати вміння співпрацювати.

ВИСНОВКИ

Успішна фасилітація — це спільна якісна робота як учасників, які обговорюють по-справжньому важливі для них питання, так і фасилітатора, що приймає темп і рівень, на якому знаходиться група і використовує ретельно підібрані інструменти. Саме це дає змогу отримати максимальний результат.

ЛІТЕРАТУРА

1. Девід Уейн (David Wayne). Фасилітація - більше, ніж методи URL: <http://humantime.com.ua/blog/fasilitatsiya-bilshe-nij-metodi-devid-ueyn> (дата звернення: 07.04.2023)
2. Що таке фасилітація і як вона працює? URL: <https://brainrain.com.ua/uk/sho-take-fasilitsiia/> (дата звернення 07.04.2023)

SHAURA A.

THE USE OF THE FACILITATION METHOD IN TEACHING THE DISCIPLINES OF DESIGN

The article discusses the facilitation method, its main principles and examples of use in teaching design disciplines. The facilitation method can be successfully used in teaching design disciplines, as it helps to create a favorable atmosphere for the effective work of students and the teacher.

Key words: *facilitation, facilitation method, mentor, facilitator, design disciplines.*